

15/2/2016

נושאונט מס' 37

דבר העורך

שלום לכם,

לפני כשבועיים נערך מפגש של חברי איל"ת, ובו שמענו את הרצאתו של חברנו **יוסי חרש** על ידע בולאי. יוסי היטיב להסביר מהו ידע בולאי וכיצד ניתן להפגין אותו, תוך שהוא מדגים פריטים מהאוסף שלו. הדגש בהרצאה היה לא רק על נדירותם ואיכותם הבולאית של הפריטים אלא על תיאור הפריטים, המכיל התייחסות לתעריפי הדואר, למשך הזמן בו היו החותמות השונות בשימוש וכו'. כל מי שהחמיץ את ההרצאה יכול לראות את המצגת בה השתמש יוסי באתר האינטרנט החדש של איל"ת בכתובת <http://ranb2000.wix.com/ayelet>, תחת הלשונית "מצגות".

ואם כבר הזכרנו את אתר האינטרנט שלנו, הרי שמנהל האתר, **רן ברש**, לא שוקט על שמריו: האתר כבר מכיל את כל הגיליונות של נושאונט ונושאונצ'יק (למעט גיליון אחד). כן הועלו מספר רב של גיליונות נושאון עם מאמרים נבחרים לדוגמא.. בקרוב נוסיף תכנים נוספים, ואתם מוזמנים להיות שותפים: אם יש לכם חומרים מעניינים (כגון מצגות או דפי תצוגה) אתם מוזמנים לשלוח לנו אותם.

בנוסף ניתן לראות באתר את רשימת החברים באגודה, על נושאי האיסוף שלהם וכתובת הדואר האלקטרוני ליצירת קשר. נכון למועד כתיבת שורות אלו מופיעים באתר כ-40 חברים, אשר הסכימו ששמן יפורסם. מטעמי צנעת הפרט אנו לא נפרסם את שמות החברים שאינם חפצים בכך, ולכן הכדור נמצא במגרש שלכם. שילחו לנו אישור, וגם שמכם יופיע ברשימה.

ולבסוף, באתר גם ניתן לראות את לוח האירועים שלנו. ב-10 במרץ נשמע את הרצאתו של לורנס פישר על הקונספט החדש של התצוגה שלו, אשר בזכותו הוא התקדם למדלית זהב וזכה בתואר אלוף אירופה. ב-14 באפריל תתקיים האסיפה השנתית שלנו, וכמובן שנשמח לראותם בשני מפגשים אלו.

בברכה,
יורם ולורנס

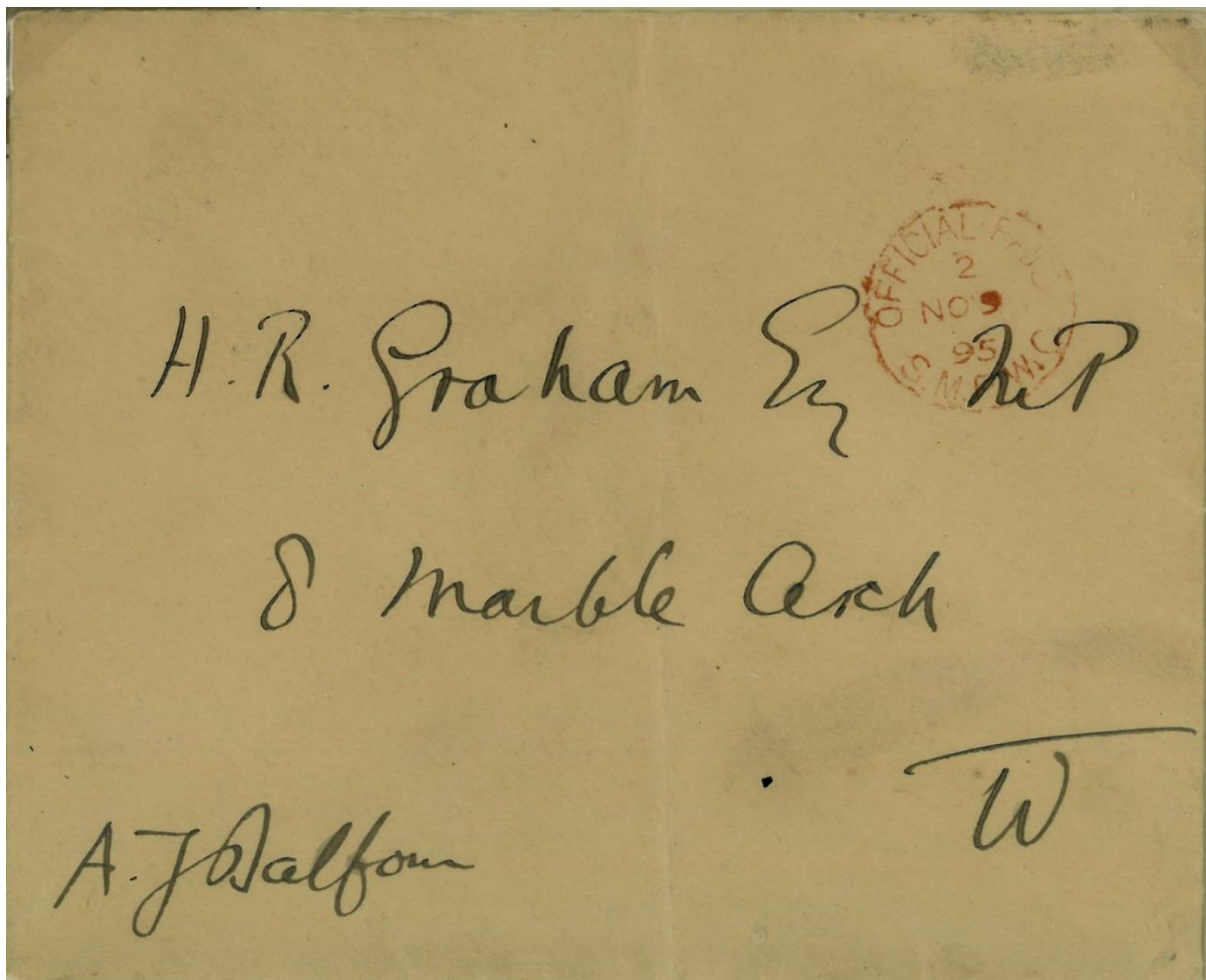

נשיאים ורוח – חלק ראשון משה קלמן

מאחר ובולי הקרן הקיימת לישראל אינם דואריים ואינם מונפקים על ידי המדינה, הרי שהם אינם מוגבלים על ידי החוק הקובע כי אין להראות על גבי בול את דמותו של אדם שהינו בין החיים. בפרט נכון הדבר לגבי נשיאי המדינה: על גבי בולים רשמיים הם מונצחים רק לאחר מותם, ואילו על בולי הקרן הקיימת ניתן לראותם עוד בחייהם. בסדרת מאמרים זו אציג את בולי קק"ל המוקדשים לנשיאי ישראל הראשונים.

חיים ויצמן (1874-1952)

חיים עזריאל ויצמן נולד בעיירה מוטול – אז ברוסיה וכיום בבלארוס. לאחר שסיים את בית הספר התיכון בפנינסק הוא פנה למספר אוניברסיטאות באזור, אך בקשתו נדחתה משום שהמכסה לסטודנטים יהודים (במסגרת מדיניות הנומרוס קלאוזוס הנודעת לשמצה) כבר הייתה מלאה. וייצמן עזב את רוסיה ולמד כימיה בגרמניה ואחר כך בשווייץ. בשנת 1899 הוענק לו תואר דוקטור מאוניברסיטת פרייבורג. בשנת 1906 מונה ויצמן לפרופסור באוניברסיטת מנצ'סטר, והפך לאזרח בריטי.

מכתב שנשלח על ידי הלורד בלפור ב-9 בנובמבר 1895, בעת ששימש כשר האוצר הבריטי. חתימתו של בלפור בצד שמאל למטה העניקה למכתב פטור מביול (מאוסף לורנס פישר).

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

לאחר פרוץ מלחמת העולם הראשונה התמנה ויצמן לראש מעבדות המחקר של הצי הבריטי. באותם ימים התמודדה בריטניה עם מחסור באצטון – מרכיב חיוני ביצור חומרי נפץ – משום שהמחצבים מהם הופק החומר היו בידיים גרמניות. ויצמן גילה דרך אלטרנטיבית ליצור אצטון, ועל בסיס המצאתו הקומה תעשיית חירום צבאית. כך זכה ויצמן להיכרות אישית טובה עם בכירי השלטון הבריטי, ובהם ראשי הממשלה לעתיד **לויד ג'ורג' וינסטון צ'רצ'יל**. היכרויות אלו תרמו תרומה מכרעת לפרסום הצהרת **בלפור** בנובמבר 1917.

פעילותו הציונית של ויצמן החלה עוד בימיו כסטודנט. הוא השתתף בכל הקונגרסים הציונים (למעט הראשון), ובשנת 1917 נבחר לנשיא הפדרציה הציונית באנגליה. לאחר הצהרת בלפור הוא התמסר לחלוטין לפעילות ציונית, והפך למנהיגה הבלתי מעורער של התנועה הציונית. ויצמן היה יושב ראש ההסתדרות הציונית בין השנים 1921 ל-1931, ושוב מ-1935 ועד 1946. לאחר מלחמת העולם השנייה נחלש מעמדו של ויצמן, אשר נחשב כמוביל הקו המתון בתנועה הציונית, המזוהה עם מאמץ מדיני ופחות עם ההתיישבות בארץ. **דוד בן גוריון** נבחר לעמוד בראש התנועה הציונית, אך גם כך הייתה לוויצמן תרומה מכרעת להקמת מדינת ישראל: בשנת 1948 הוא נפגש עם נשיא ארצות הברית, **הארי טרומן**, להכיר בנגב כחלק ממדינת ישראל.

לאחר הקמת המדינה, בפברואר 1949, נבחר חיים ויצמן לנשיאה הראשון של ישראל. ויצמן כבר היה אדם חולה בשלב זה, ואיבד כמעט לחלוטין את מאור עיניו. יחד עם זאת הוא השקיע את כל מאודו בתפקיד. ב-9 בנובמבר 1952, בעודו משמש כנשיא המדינה, נפטר חיים ויצמן והוא בן 78.

בול ויצמן הראשון

בולי קק"ל הראשונים הנושאים את דיוקנו של ויצמן הונפקו בשנת 1944, לציון מלאת לו שבעים שנה. באותה שנה יצאה הנפקה נוספת של אותם בולים, עם ערכים נקובים של 5 ו-10 מיל. בולים אלו קיימים גם עם טעויות נקבוב.

מימין: הבול בערך נקוב של 5 מיל. במרכז: נקבוב מוזן. משמאל: בול ויצמן המוסב לשימוש דוארי בתקופת מנהל העם באמצעות הדפס רכב "דאר".

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

בשנת 1949, כאשר חיים ויצמן נבחר להיות נשיאה הראשון של ישראל, הנפיקה הקרן הקיימת סדרה בת חמישה בולים לרגל המאורע ההיסטורי. הבולים מציגים את דיוקנו של ויצמן, בצירוף הכיתוב "הנשיא הראשון". הבולים הראשונים היו ללא ערך נקוב, עם נקבוב $10 \frac{1}{2}$. באותה שנה יצאו שלושה מבולי הסדרה בהדפסה נוספת, עם ערכים נקובים של 10, 20 ו-50 פרוטות.

בולים מסדרת "הנשיא הראשון" בלי ועם ערך נקוב. משמאל: צמדה עם נקבוב כפול.

בשנת 1952 הונפקו בולים נוספים עם דיוקנו של ויצמן. בולים אלה נועדו לתעודות של בתי הספר. זמן קצר לאחר הנפקת הבולים נפטר פרופסור ויצמן, וקק"ל הדפיסה מהדורת אבל של הבולים עם מסגרת שחורה. ככל הידוע לי מהדורה זו הונפקה בכמות מצומצמת. אני מציג כאן בול רגיל וכן גיליון שלם של הבולים עם המסגרת השחורה, כולל מספר גלופה.

בשנת 1962 הנפיקה הקרן הקיימת בפעם האחרונה עד כה בול עם דיוקנו של חיים ויצמן. ההנפקה יצאה לציון עשור לפטירתו של הנשיא הראשון של מדינת ישראל. אני מציג כאן

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

צמדה של ארבעה בולים מהנפקה זו. הרביעייה מנוקבת משמאל ומימין, אך אינה מנוקבת למעלה ולמטה, ובין שני צמדים יש פס מפריד רחב מאוד.

משה קלמן אוסף בולי קק"ל, עם דגש על טעויות הדפסה. כמן כן הוא אוסף בולי ארצות הברית, בולי בריטניה עם ראשי תיבות מנוקבים ואת אליזבת' השניה על בולי חבר הלאומים. כתובתו למשלוח תגובות: kol4464@gmail.com

איך להציג פריטים נדירים – חלק שלישי דמיאן לאגה

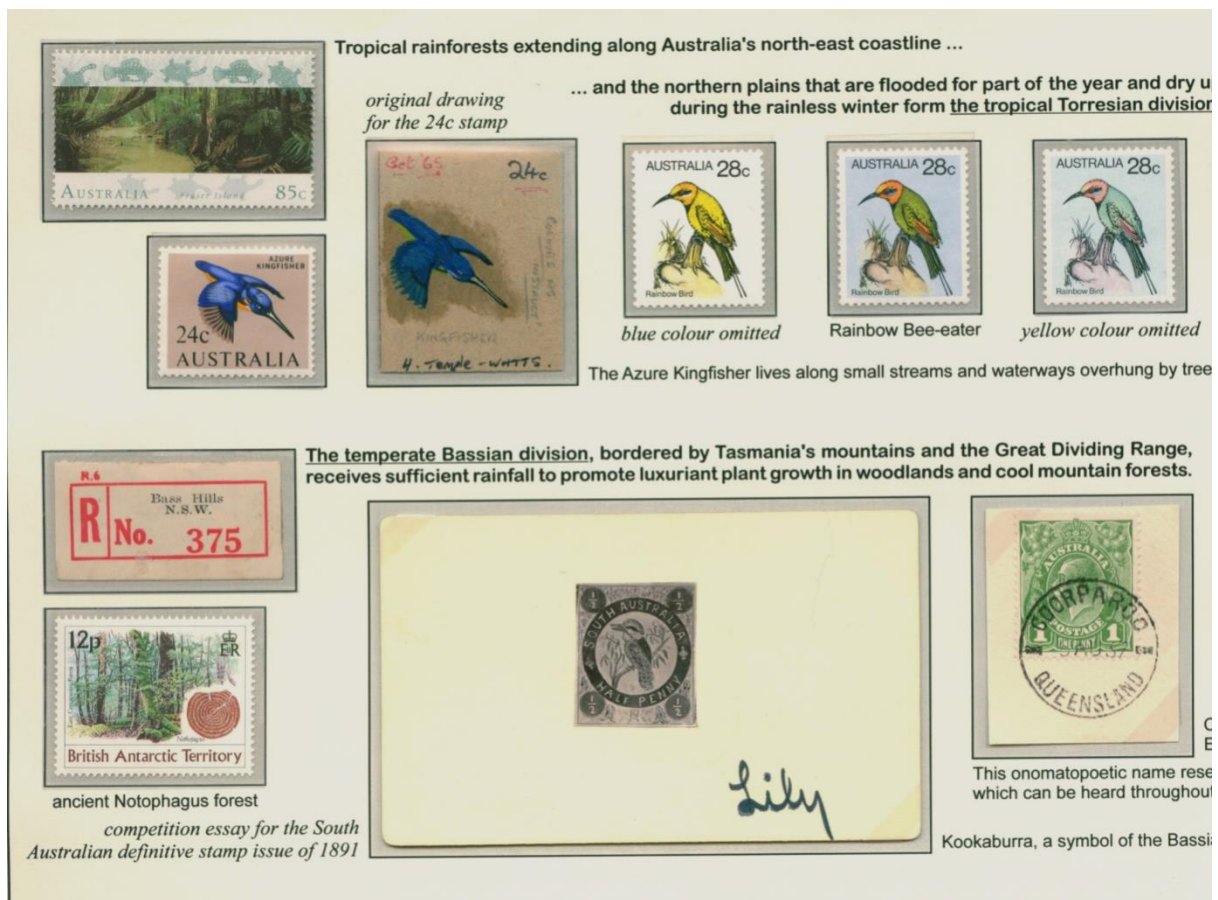
הקדמת העורך: במהלך אליפות אירופה לבולאות תימאטית שנערכה בחודש מאי באסן נתן דמיאן לאגה הרצאה על השאלה כיצד להציג פריטים נדירים. מאמר זה, שיפורסם במספר חלקים, מבוסס על הרצאה זו. הנוסח העברי וחלק מההסברים הם שלי, אך הדוגמאות והרעיונות הן כולן של מר לאגה.

* *

*

בחלקים הקודמים של מאמר זה עסקנו בטקסט המלווה פריטים נדירים. תיאור נכון של הפריט מסייע לשופט להעריך נכונה את נדירותם של הפריטים המוצגים. אולם זו אינה הדרך היחידה הניצבת בפני המציג, ועל כך נדון להלן.

הנה חלק מדף תצוגה שלי. עמוד זה הינו עמוס למדי, ויש בו פריטים טובים למכביר. כאן אני נמנע מתיאור מפורט של הנדירות ממספר סיבות. אחת מהן היא, שבפשטות חסר לי מקום על דף התצוגה אולם זו אינה הסיבה היחידה.

טעויות הצבע של בולי אוסטרליה (בחלק הימני העליון של התמונה) הינן נדירות למדי, אך אין מידע מדויק על מספר העותקים הקיים. במצב זה אינני מציין בכתב שהן נדירות,

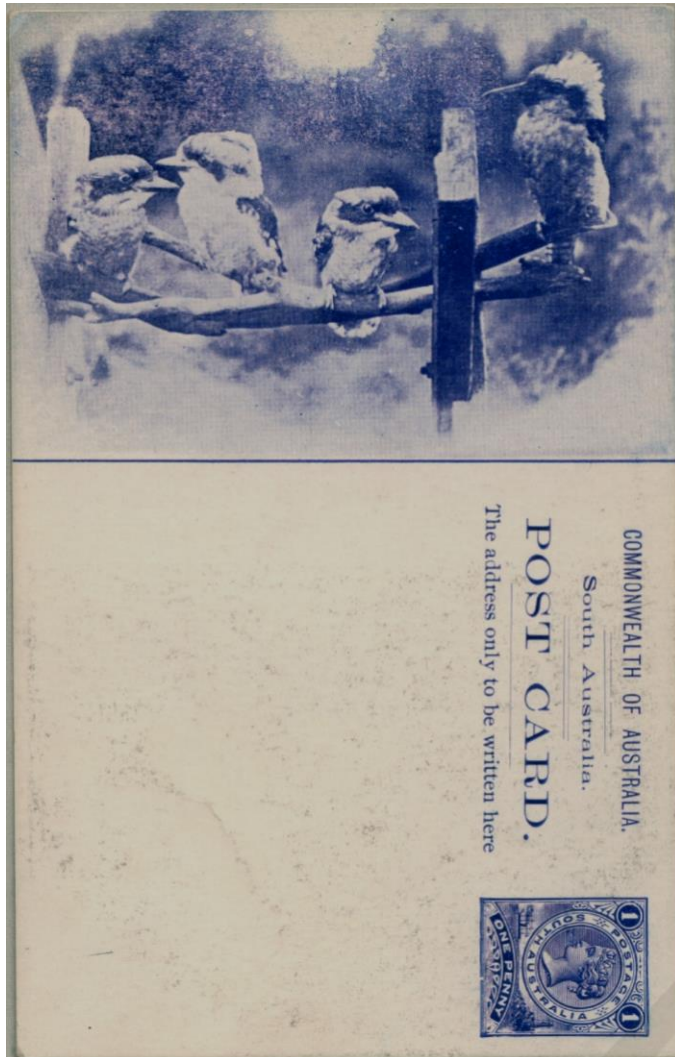
איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

מה עוד שהשופטים ממילא יודעים זאת. ציור האמן המקורי של ציפור השלדג (משמאל לטעויות הצבע) הוא ייחודי (unique) בהגדרה, וגם את זה השופטים יודעים. לכן די לי לרשום כי מדובר בציור אמן מקורי. אותו דבר נכון גם להגהת המטבעת של הבול של דרום אוסטרליה מ-1891 הנראית בתחתית התמונה.

* *

*

כלי חשוב אחר העומד לרשותו של המציג הוא עיצוב הדף. אם ניתן לפריט נדיר מקום הולם ומכובד בדף התצוגה עינו של השופט פשוט תימשך לשם באופן אוטומטי. מאחר ותמונה אומרת יותר מאלף מילים, אדגם נקודה זו הלכה למעשה.

הפריט הנראה כאן הינו essay לדבר בולים אוסטרלי. בשנת 1904 ניסה ג'.ב. קוק, אחד ממדפיסי הבולים של חבר הלאומים הבריטי, לקדם את הרעיון של דברי בולים אשר יתארו את יופיה של אוסטרליה. הוא הגיש ארבעה עיצובים שונים, ולפנינו אחד מהם, המראה את ציפור הקוקברה. ההצעה נדחתה, וההדפסות הוחזרו למר קוק. כעבור ארבע שנים, ב-1908, מר קוק הגיש שנית את הצעתו והפעם היא נתקבלה.

הפריט שלי הוא אחד מארבעת העיצובים הראשונים, וכמובן

שהוא היחיד המראה את הקוקברה. זהו פריט נפלא, וכמובן שאני מציג אותו בלוית ההסבר הבולאי המתאים. מטבע הדברים אני מציג בצידו גם את דבר הבולים כפי שהונפק, כאמור, בשנת 1908, בגוון מעט שונה. שני פריטים אלו משתלבים בדף התצוגה העוסק בציפור הקוקברה.

הנה דף התצוגה שלי, כפי שהוא נראה בעבר. כדי שיהיה בו מקום לכל הפריטים נאלצתי להציג את שני דברי הבולים בחפיפה חלקית, אחד על גבי השני. בשלב מאוחר יותר הבנתי כי זוהי טעות: יתר הפריטים בדף הם מכובדים, אבל בוודאי שאינם באותה ליגה מבחינת חשיבותם הבולאית ונדירותם! לפיכך שיניתי את העיצוב, הסרתי מהדף את

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

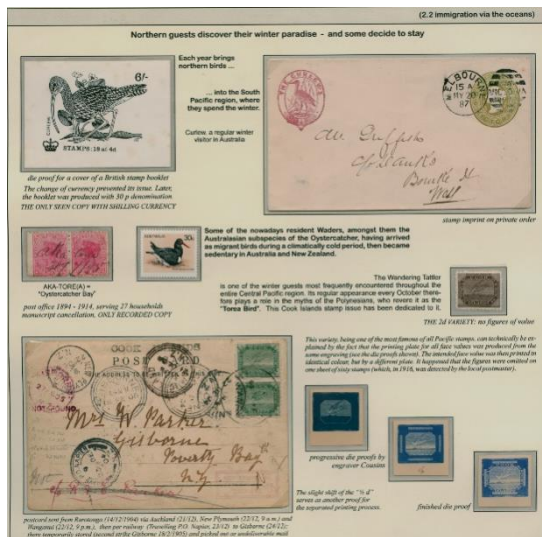
בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

רביעית הבולים שהייתה בפינה השמאלית עליונה, ועתה הדף חולק יותר כבוד לפריט היוצא דופן הנמצא עליו. אני משוכנע בדרך זו גם השופטים שמים לב יותר לפריט זה, ובכך אני יוצא נשכר.

דף תצוגה שלי לפני (שמאל) ואחרי השינוי (ימין).

הנה דוגמא נוספת המראה כיצד פריסה נכונה של העמוד יכולה להדגיש פריטים נדירים. התבוננו בדף בצד ימין: האם ברור לכם מהם הפריטים הנדירים שבו? אני מניח שהתשובה היא שלילית. לעומת זאת, בדף הנראה בצד ימין אותם פריטים – הגהות ניסיון משלבים שונים – בולטים לעין. בכוונה אינני מסביר כעת מהם הפריטים ומהי נדירותם. כל כוונתי היא להראות את יכולותיה של שפת העיצוב.

בכך סיימנו את הדיון בשאלה כיצד להציג פריטים נדירים. תיאור נכון ומדויק של הפריטים המבוסס על מחקר מעמיק ובשילוב דרך הצגה נכונה יבטיח לכם ניקוד הולם בסעיף הנדירות. כל שנותר לכם הוא למצוא פריטים נדירים עבור התצוגה שלכם. בהצלחה!